

Երեւան

ԺԱՄԱՆԱԿԻ ԵՎ ԿՅԱՆՔԻ ՄԵԾ ԽՈՐՀՈՒՐԴԸ

Դարձյալ Նոր տարի է և սուրբ Ծնունդ։ Իբրև եկեղեցի և ժողովուրդ մի անգամ ևս կանգնել ենք ժամանակի և կյանքի խորհուրդների առաջ։

Այս սրբազան օրերին հավատալիոր մարդկությունը անցած տարին ճանապարհում է ո՛չ դառնությանը և ո՛չ էլ ափսոսանքով և անկոտորում լավատեսությանը ու պայծառ հավատով ողջունում է Ամանորը՝ լուսաբացը նոր երազանքների, նոր հույսերի, նոր ապրումների և աշխատանքային նորանոր սխրագործությունների։

Գեղեցիկ է և իմաստալից նոր տարեմուտը իր խոհերով, իր խորհուրդով և լիառատ իր սեղաններով։

Ամեն տարեմուտ տո՛ւնն է ժամանակի, իսկ սուրբ Ծնունդը՝ կյանքի։ Ժամանակից և կյանքից դուրս չկա մարդկային գոյություն և պատմություն։

Հավերժի, պատմության գիրկն անցավ 1974 թվականը ողջ աշխարհի, մեր եկեղեցու ու հայրենիքի ու բովանդակ հայ ժողովրդի համար իրադարձություններով հարուստ ևս մի տարի։

Ավանդական սովորույթ է երկու ժամանակների՝ անցյալի և գալիքի, երկու հավիտեությունների՝ ճամփաբաժանման սահմանագլխին կանգնած հաշվեհարդարի ենթարկել կյանքի ապրված օրերը որպես պատմություն և բացել նոր ժամանակների և գալիք կյանքի նոր ու ապիտակ մատյանը հույսերով ու երազանքներով։

Ժամանակի գաղափարը մարդու մեծագույն հայտնագործություններից մեկն է՝

հիմնված նրա կյանքի փորձառության վրա։ Մարդն է տե՛րը ժամանակի։

Ստեղծվել ենք Աստուծո պատկերով և նմանությամբ. «Նման Նմա լինելոց ենք» (Ա Հովհ. Գ 2)։ Ծնվում ենք որպես Աստուծո որդիներ, բայց լինում ենք Նրա ժառանգներ (Գաղտ. Դ 7) մե՛ր կամքով և մե՛ր գործերով։

Քրիստոնեական մտածողության համար երբեք էլ պատահականություն չէ Ամանորի և սուրբ Ծննդյան տոների այս հաջորդականությունը, ժամանակի և կյանքի խորհուրդների այս ներքին աղերսը։

Ծնունդը համայն մարդկության երջանկության, եղբայրության համընդհանուր ներդաշնակությունն է, կյանքի հաղթական գնացքը, հավերժական ու անփոփոխ ժամանակի ապրված մի ակնթարթը՝ Ավետարանի պատգամների լույսի ներքո։

Ամանորը և սուրբ Ծնունդը մարդկությանը ուղղյալ սրբազան մի կոչ է հոգևոր, բարոյական վերածննդյան, «առավել կյանքով» ապրելու համար։

Նորոգված, պայծառակերպված կյանքով ապրելու և աշխատելու զգացումի և գիտակցության մեջ մարդու համար ժամանակը նորանում է, թարմանում, իսկ մարդն իր հուզական, զգացական և իմացական աշխարհով առնականանում, գեղեցկանում և բյուրեղանում է։

Լուսե գալիքի նկատմամբ հույսերի, երազանքների, հավատի մեջ աշխարհն է՛լ ավելի է գեղեցկանում, և զգացվում է կյանքի վեհությունը, նպատակաւացությունը,

կյանքի բանաստեղծությունը և հավերժի բերկրանքը:

Հավատում ենք, որ կգա լույսի և մտքի համընդհանուր թագավորությունը, եղբայրությունը տիեզերական: Ավետարանի լույսը միայն կարող է լուսավորել մարդկանց սրտերը, ազնվացնել և խաղաղեցնել մարդկանց հոգիները:

«Մարդու երկրային կյանքը մի ճանապարհորդություն է ժամանակի տարածքի մեջ,—ասում է Վեհափառ Հայրապետը սուրբ Ծննդյան այս տարվա իր գեղեցկահյուս քարոզի մեջ,—բաժանված հանգրվանների, որ մենք կոչում ենք տարիներ: Եվ երբ մեր կյանքի ճանապարհի վրա բացվում է մի նոր ժամանակաշրջան, այսինքն մի նոր տարի, ի՞նչ կա ավելի բնական, ավելի բարի և աստվածահաճո, քան ըղձալ և կամենալ, որ մեր առաջ բացվող կյանքի ճանապարհի վրա ապրենք խաղաղ, գործենք խաղաղությամբ, լինենք խաղաղարար մարդիկ մեր մեզանքի նկատմամբ»:

Ահա թե ինչն' քրիստոնեական մտածողությունը Նոր տարվա և ս. Ծննդյան «մեծ և սքանչելի խորհուրդ»-ի շուրջ է կենտրոնացնում մարդկանց մտածումները՝ նրանց առաջ բանալով աստվածային խոսք-ի հրաշքը, որ «բնակեաց ի մեզ» (Հովհ. Ա 14), շեշտելով նաև ժամանակի արժեքը, «գիճը» (Գաղտ. Զ 10) մարդու կյանքի մեջ, կյանք, որը պետք է լցվի ներշնչումի սակավաթիվ և հազվագյուտ պահերին ստեղծված անանց արժեքներով, աստվածահաճո, մարդասիրական, հայրենակցական աշխատանքներով և «գրոց արժանի արության հորժերով»:

Աշխատանքով վեհանում է մարդը, հարստանում և գեղեցկանում է նաև կյանքը: Հայ ժողովուրդը թե՛ մայր հայրենիքում և թե՛ սփյուռքի տարածքի վրա գիտակից և լուրջ պատասխանատվության զգացմունքներով, սրտատույ լավատեսությամբ և հավատով բացում է ահա և՛ նոր ժամանակներին, և՛ նոր կյանքի մատյանը:

1974 թվականը մեր եկեղեցու, Մայր Աթոռ ս. Էջմիածնի, մեր վերածնված Հայոց աշխարհի և հայ ժողովրդի համար եղավ աշխատանքով և ստեղծագործություններով հարուստ պատմական տարի:

1974 թվականը եկեղեցական-ազգային տեսակետից հանդիսացավ հիշատակության արժանի տարի նրանով, որ Հայաստանյայց առաքելական եկեղեցին, Մայր Աթոռ ս. Էջմիածնի օրհնությամբ և Ամենայն Հայոց Վեհափառ Հայրապետի արթուն և անմիջական ղեկավարության ներքո, շարունակեց իր նախախնամական հոգևոր ու պատմական առաքելությունը հայ ժողովրդի կյանքում թե՛ ի հայրենիս և թե՛ ի սփյուռս

աշխարհի: Մայր Աթոռը լայն հորիզոնների մտասնետումով շարունակեց իր հիմնական եկեղեցական-հայրենասիրական առաքելությունը մեր ժողովրդի ծոցում, իր գերագույն իրավունքների կորույսի պաշտպանությամբ ու մեր ժողովրդի ազգային գերագույն շահերի բոլորակամբ գիտակցությամբ: Այս ոգով էլ Մայր Աթոռը և Վեհափառ Հայրապետը, որպես մոլիշ ուժը մեր եկեղեցաշեն ձեռնարկների, իրագործումների, շարունակեցին իրենց սրտագին կապերը նաև մեր նվիրապետական Աթոռների և թեմերի, ազգային-եկեղեցական կազմակերպությունների հետ՝ նոր կենսունակություն հաղորդելով հայ եկեղեցուն:

Այս հաստատումներով կարևոր նշանակություն ունեցան 1974 թվականին Երուսաղեմի հայոց ամեն. տ. Եղիշե սրբազան պատրիարքի (հուլիսի 25—օգոստոսի 1), Թուրքիայի հայոց ամեն. տ. Ծնորք սրբազան պատրիարքի (սեպտեմբերի 9—հոկտեմբերի 3) և թեմակալ առաջնորդների բազում այցելությունները Մայր Աթոռ ու Հայոց Հայրապետին:

Մայր Աթոռի օրհնությամբ սփյուռքում հայ եկեղեցին է հիմնական ու համազգային կենտրոնը, որին վստահված է նաև ազգային գոյատևումին հսկելու և նորահաս մեր նոր սերնդին քրիստոնեական և հայրենասիրական դաստիարակություն ջամբելու պատասխանատու և պատվավոր առաքելությունը, մեր ժողովրդի գերագույն նպատակների, ազգային իդեալների իրականացման ճանապարհի վրա:

Սփյուռքի հայությունը հեռու է իր հայրենիքից, կորցրել է իր ոտքերի տակ հայրենի հողի կենսունակությունը և կառչած է հոգեկան ուժերի՝ եկեղեցի, դպրոց, մամուլ, մշակույթ, հայ մնալու համար: Սփյուռքը հերոսական, հայատրոփ ջանքեր է ի գործ դնում այս բնագավառում:

Սփյուռքում այս տարի էլ ամեն տեղ տունական ու անխափան հնչեցին հայ եկեղեցու զանգերը և բաց ու պայծառ մնացին մեր աղոթքի տաճարները, որպես հաղթանակները մեր ժողովրդի ոգեկան նվիրումի, հրաշագործ զորության և անկոտրում հավատքի: Բաց ու պայծառ մնացին նաև մեր կրթական օջախների դռները հայ մանուկների առաջ:

Պետք է սրտագին գոհունակությամբ և երախտագիտությամբ արձանագրել, որ Հայոց Հայրապետի անմիջական հսկողությամբ անցյալ տարի էլ խաղաղ ու արդյունավետ պայմանների մեջ ընթացան Մայր Աթոռի հոգևոր, մշակութային, կրթական, վաճառական, շինարարական աշխատանքները և մեր ներքին թեմական-եկեղեցական կյանքը:

Հայոց Հայրապետի գահակալության 19-րդ տարեդարձի ուրախ առիթով Մայր Աթոռում 1974 թվականի սեպտեմբերի 28-ին հանդիսավորությամբ բացումը կատարվեց Հազարապատի վերականգնված պատմական վանական սեղանատան՝ նվիրատվությամբ Գալուստ Կյուլպենկյան հաստատության և ներկայությամբ նույն հաստատության հայկական բաժնի վարիչ պրն. Ռոբերտ Կյուլպենկյանի:

Հայ ժողովուրդն իր մայր հայրենիքում, իր հարազատ պետականության ապահովում խաղաղ պայմաններում նոր տարին դիմավորում է արդար հպարտությամբ, շինարար և ստեղծագործ աշխատանքի պայմաններում, հրաշքի համագոր սիրագործություններ, նվաճումներ արձանագրելով իր հոգևոր, նոր կյանքի կերտման բոլոր բնագավառներում:

1974 թվականը մայր հայրենիքի համար եղավ արդարորեն հաղթանակների, կառուցումների, խիզախումների հարուստ տարի: Ծարք մտան մշակույթի նոր օջախներ, գիտության կանառներ, արդյունաբերական հսկաներ: Այգեստաններ դարձան խոպան նոր տարածություններ: Մեր ժողովրդի հերոսական, հայրենաշեն աշխատանքով ամբարվեց հազար բերք ու բարիք: Այս հոգեվոր, նյութական բարիքներն էլ ավելի ամրապնդում են մեր հայրենիքի հզորությունը:

Անցնող տարին եղավ նաև խաղաղության տարի: Խոստումնալից և հուսադրիչ հեռանկարներ բացվեցին աշխարհի խաղաղության համար: Մարդկությունը սկսեց թեթև շնչել՝ մեծ հույսեր կապելով կայուն և արդար խաղաղության հաղթանակի հետ ողջ աշխարհում:

Այո՛, «խաղաղության փետուրն ավելի թանկ է, քան հաղթանակի երկաթե բեռը»:

Մայր Աթոռում այս տարի պատմական օրեր եղան Էկումենիկ ոգով բույր եկեղեցիների հոգևոր պետերի տված պաշտոնական այցելությունները Հայոց Հայրապետին:

Մայիսի 10—15 օրերին Մայր Աթոռ այցելեց Բուլղարիայի Ս. Մաքսիմ Սրբազան Պատրիարքը, սեպտեմբերի 13—15 օրերին՝ ԱՄՆ-ի եկեղեցիների ազգային խորհրդի պատվիրակությունը, նոյեմբերի 19—26 օրերին՝ Ալեքսանդրիայի և համայն Աֆրիկայի Պապ և Պատրիարք Ս. Նիկոլաոս Զ-ը:

Հայոց Հայրապետը Մոսկվայում ուսաց եկեղեցուն և Ս. Պիմեն Պատրիարքին այցելեց հուլիսի 16—22 օրերին՝ ի գլուխ հայ եկեղեցու մի մեծ պատվիրակության:

Այս փոխադարձ միջեկեղեցական այցելություններով և հոգևոր պետերի ողջագործումով էլ ավելի սերտացան հայ եկեղեցու

և բույր եկեղեցիների եղբայրական կապերը՝ ի Զրիստոս սիրո և համագործակցության ոգով:

Մայր Աթոռ ա. Էջմիածինը, Հայոց աշխարհն ու հայ ժողովուրդը նոր տարվա շենքին ավելի քան երբեք հզոր, միասնական, հավատով լի ու կենսունակ կանգնել են լուսե գալիքի նկատմամբ պայծառ ու խանդավառ հեռանկարների առաջ:

Գալիս է նոր տարին, նոր հույսերի, ձրգտումների, թռիչքների, խիզախումների տարին:

1975 թվականը մեր եկեղեցու և ժողովրդի համար կնշանավորվի հոբելյանական իրադարձություններով: Դրանց թվում առաջինն է Ապրիլյան եղեռնի 80-ամյակի ոգեկոչումը, որին անդրադարձել է հանգամանորեն Հայոց Հայրապետը Ծննդյան Իր քաղաքի մեջ: Ողջ հայության համար նվիրական է մեր նահատակների խնկելի և անմոռաց հիշատակը:

Ապրիլ 24-ը սակայն միայն սգի օր չէ մեզ համար: Այդ ոգեկոչման մեջ պետք է արժանավորապես շեշտվի մեր օրերի մեր համագալին վերածնության վեհությունն ու հերոսականությունը: Հայ ժողովուրդը թե՛ իր մայր հայրենիքում և թե՛ սփյուռքի ողջ տարածքի վրա կարողացավ իր նահատակությունը վերածել համագալին վերածնության:

«Հայց տարին մեկ անգամ, ամեն ապրիլի 24-ին, հայ ժողովուրդը մի պահ կանգ է առնում և հարգանքով խոնարհվում իր նահատակների հիշատակի առաջ: Դա մարդկային է, դա քրիստոնեական է, դա բարոյական է: Այդ է թելադրում նաև մեր օրերի խաղաղասիրության և ժողովուրդների բարեկամության գիտակցությունը: Եվ կարծում ենք ու սպասում, որ ոչ միայն մենք՝ հայերս, այլև բոլոր ժողովուրդները, բոլոր ազգիվ մարդիկ իրենց աղոթքներով միանան մեզ և մեր արդար դատին, որպեսզի հետ այսու այլևս երբեք և ոչ մի տեղ աշխարհում, չըկրկնվեն Տեր-Էլ-Ջորներ և Աուսչվիցներ, Ռատուլայներ և Մայտանքներ:

...Ահա թե ինչու մեր եկեղեցին ու հայությունը համայն, ի Հայաստան և ի սփյուռք աշխարհի, կանգնած Ապրիլյան եղեռնի վաթսուամյակի սեմին, երկյուղածությամբ պիտի ոգեկոչեն այս տարի հիշատակը մոտ երկու միլիոն իրենց զոհված զավակների, ու ապա մխիթարված սրտով փառք պիտի տան նախախնամությանը՝ որ ամբակուռ ու ապահով հիմքերի վրա հաստատված իրենց արդի մայր հայրենիքը՝ ամենափառավոր կրթողն է նահատակների հիշատակը հավերժացնող և ամենագորավոր գրավականը ազգային գոյատևման, այլև ամենաուղիղ

նաճապարհը մեր ժողովրդի բոլոր արդար երազանքների կենսագործման՝ գալիք ժամանակներին:

Հարգանք մեր բյուրավոր նահատակներին, փառք մեր ազգային վերածնունդին, լույս, ավելի լույս հավերժական Մայր Հայաստանին:

1974 թվականի մարտ 18 թվակիր Վեհափառ Հայրապետի սրբատառ կոնդակի հրահանգով 1975-ին ոգեկոչելու ենք հանդիսավորապես Ամենայն Հայոց Հայրապետության կիլիկյան շրջանի պատմության փառքի հիշատակը:

Մեծ խորհուրդ և նշանակություն ունի այս հոբելյանը մեր ժողովրդի համար:

1975 թվականի սեպտեմբերի 28-ին երախտագետ սրտով և համազգային արժանավայել հանդիսությամբ նշվելու է մահ Ամենայն Հայոց Վեհափառ Հայրապետի գահակալության 20-ամյակը:

Այս հանդիսությունների առթիվ Մայր Աթոռում կազմվել են հոբելյանական Կենտրոնական և Գործադիր հանձնաժողովներ,

որոնց վրա պարտականություն է դրվել՝ վերահիշյալ հոբելյանների հաջող կազմակերպումն ու անցկացումը Մայր Աթոռում և թեմերում:

Այս տարի նույնպես, հոկտեմբերին, կընշվի մեծ շուքով հայրենասեր մեծ բանաստեղծ Ավետիք Իսահակյանի ծննդյան 100-ամյակը:

Թող բարով գա նոր տարին:

Թող 1975 թվականը լինի խաղաղության, համերաշխության, խաղաղ գոյակցության տարի:

1975 թվականը թող լինի ա. Էջմիածնի հավերժական օրհնության և հովանու ներքո հայ եկեղեցու համար հոգևոր նոր վերագարթների, ազգային-եկեղեցական միասնության և համերաշխության տարի:

Այս զգացումներով և խոհերով, հանուն Ամենայն Հայոց Հայրապետի, «Էջմիածին» ամսագրի խմբագրությունը շնորհավորում է բովանդակ հայության Ամանորը և ա. Ծընունդը:

Շնորհավոր Նոր տարի և ա. Ծնունդ:

